

กระบวนการใช้รูปแบบการเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม
นาทาบโมเดล เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของสังคม
ตำบลนาทาบ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา*

THE PROCESS OF USING THE MODEL TO PROMOTE A MULTICULTURAL SOCIETY
WITH COMMUNITY PARTICIPATION NATHAB MODEL TO RAISE AWARENESS OF
CITIZENSHIP OF SOCIETY IN NATHAB SUBDISTRICT CHANA, DISTRICT, SONGKHLA
PROVINCE

พิชญา สุวรรณโน¹, ยูวัลดา ชูรักษ์^{1*}, อริสรา บุญรัตน์¹, สายสุดา สุขแสง¹, ชิตพล เอกสายธาร²
Pitchaya Suwanno¹, Yuwanda Churak^{1*}, Arisra Boonrat¹, Saisuda Suksang¹, Chittaphon Aeksaitharn²

¹คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ สงขลา ประเทศไทย

¹Faculty of Education and Liberal Arts, Hatyai University, Songkhla Thailand

²คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ สงขลา ประเทศไทย

²Faculty of Communication Arts, Hatyai University, Songkhla Thailand

*Corresponding author E-mail: faifun@hu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการนำรูปแบบการเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วมนาทาบโมเดล เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของสังคม ไปทดลองใช้กับชุมชนต้นแบบ และประเมินผลการใช้รูปแบบนาทาบโมเดล กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนตำบลนาทาบ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ 60 คน เชิงปริมาณ 392 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนำรูปแบบนาทาบโมเดล ไปทดลองใช้กับชุมชนต้นแบบ มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) จัดประชุมภาคีเครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่ 2) พิจารณาร่างปฏิทินกิจกรรมประจำปีและของดินาทาบ 3) กำหนดแผนการดำเนินงานจัดกิจกรรมนำร่องตำบลนาทาบ 4) กำหนดปฏิทินกิจกรรมประจำปีและของดินาทาบ 5) จัดโครงการนำร่อง “งานประจำปีตำบลนาทาบ (ของดี 4 ชาย)” และ 6) ประเมินและสรุปผลการจัดกิจกรรมนำร่อง ส่วนการประเมินผลการใช้รูปแบบนาทาบโมเดล พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อรูปแบบนาทาบโมเดล ประเด็นกระบวนการพัฒนาและการดำเนินการใช้รูปแบบนาทาบโมเดลอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า สิ่งที่ได้รับจากโครงการตรงกับความคาดหวัง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.20 รองลงมาประเด็นข้อมูลเชิงพื้นที่นำมาพัฒนารูปแบบนาทาบโมเดลได้เหมาะสมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.12 ประเด็นการมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดและแนวทางการพัฒนารูปแบบนาทาบโมเดล มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในตำบลนาทาบ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.04 ตามลำดับ

คำสำคัญ: กระบวนการใช้รูปแบบการเสริมสร้างสังคม, สังคมพหุวัฒนธรรม, ชุมชนมีส่วนร่วม, จิตสำนึกความเป็นพลเมือง, นาทาบโมเดล

Abstract

This research aims to study the process of bring a pattern strengthening a multicultural society with community participation (Nathab Model). Go and try it out with a model community and evaluation used of model the Nathab Model. The sample used in this research is people in the area Nathab Subdistrict, Chana District, Songkhla Province. Classified into 2 groups is the sample group for collecting qualitative data of 60 persons and quantitative data of 392 persons. The tools used in this research were in-depth interviews and evaluation questionnaires. Statistics used were percentage, mean and standard deviation. The findings of the study reveal that. The process of applying the Nathab Model to community has 6 steps: 1) Organize a meeting of partners in cooperation networks. 2) Consider drafting an annual event calendar and good stuff Nathab. 3) Determine an action plan for pilot activities Nathab Subdistrict. 4) Set up an annual activity calendar and good stuff Nathab. 5) Organize a pilot project is "Annual event in Nathab Subdistrict (Khong de 4 Chay)". 6) Evaluate and summarize the results of the pilot project. As for the evaluation used of the Nathab Model, it was found that people of Nathab Subdistrict there are opinions on the Nathab Model for promoting a multicultural society with community participation (Nathap Model) on the issue of the model development process and operations using the Nathab Model Overall at a highest level that with an average of 4.02. Considering each issue: was obtained from the project matched expectations with the highest mean equal to 4.20 Followed by the issue Spatial data is used to Develop a suitable format The mean was 4.12 Participation issues in proposing ideas and guidelines for the development of the Nathab Model is consistent with the way of life of the people in Nathap Subdistrict with an average of 4.04, respectively.

Keywords: The Process of Using The Model for Strengthening Society, Multicultural Societies, Citizenship Consciousness, The Community Is Involved, Nathab Model

บทนำ

ความเป็นพลเมือง คือ สถานะสมาชิกในชุมชนหรือสังคมที่มาพร้อมกับสิทธิ หน้าที่ และข้อผูกพัน อันแสดงให้เห็นถึงความเท่าเทียม ยุติธรรม และอิสระในการปกครองตนเอง (Faulks, K., 2000) การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและร่วมดำเนินกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2556) และจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของสังคมที่มุ่งเน้นสร้างการรับรู้เรื่องการมีส่วนร่วม และการมีจิตอาสาด้วยความรู้สึกเป็นเจ้าของแก่สมาชิกในชุมชนให้รู้สึกว่าตนเองมีสิทธิ บทบาทหน้าที่ และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมสามารถทำงานประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาชุมชนได้จริง ทำให้เกิดจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยในสังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society) ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม อาจเป็นด้านวิถีชีวิต ภาษา ศาสนา การแต่งกาย ความคิด ความเชื่อ ความศรัทธา ซึ่งการที่จะทำให้สมาชิกแต่ละชุมชนอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์โดยไม่ละเมิดสิทธิของกันและกันยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายนำมาเป็นประเด็นถกเถียงเรื่องความขัดแย้งอันเกิดจากความไม่เข้าใจถึงความแตกต่าง หลากหลาย ในความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรม จนทำให้เกิดปรากฏการณ์ความขัดแย้ง

ระหว่างสังคมต่างวัฒนธรรมนำไปเป็นข้ออ้างก่อความไม่สงบของคนบางกลุ่มในบางพื้นที่ ซึ่งประเทศไทยเองก็มีการก่อความไม่สงบโดยชูประเด็นความขัดแย้งในเรื่องของประชาชนที่นับถือต่างศาสนาหรือมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สำเร็จ ศรีหรั่ง, 2550) เพียงเพื่อต้องการใช้ความขัดแย้งเหล่านี้ปลุกกระดมมวลชนให้สนับสนุนการแบ่งแยกดินแดน หน่วยงานด้านความมั่นคงจึงต้องกำหนดแผนยุทธศาสตร์สำคัญมาเป็นพลังขับเคลื่อนเพื่อคลี่คลายปัญหา

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2563 - 2565 มุ่งแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดด้วยหลักรัฐประศาสน์นโยบาย 6 ประการ รัชกาลที่ 6 และยุทธศาสตร์พระราชทาน“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ “การพัฒนาภูมิสังคม” ของรัชกาลที่ 9 ควบคู่กับพระราชปณิธานของรัชกาลที่ 10 “การสืบสาน รักษา และ ต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุข แห่งอาณาราษฎร์ตลอดไป” และแนวพระราชดำริ “จิตอาสา เราทำความดี ด้วยหัวใจ” โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้บนฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มี “ชีวิตที่ดีกว่าเดิม” และสามารถอยู่ร่วมกัน “ด้วยความถ้อยที-ถ้อยอาศัย และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน” ในสังคมพหุวัฒนธรรม” ภายใต้วิสัยทัศน์ “สังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง เศรษฐกิจเติบโต คุณภาพชีวิตประชาชนดีขึ้น การพัฒนาสีเขียว หมายความว่าของนักท่องเที่ยวทั่วโลก นำชายแดนใต้สันติสุขยั่งยืน” (ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 5 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร, 2563)

การสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่สมาชิกในชุมชนสังคมพหุวัฒนธรรมต้องอาศัยประชาชนซึ่งเป็นพลเมืองสำคัญเข้ามามีส่วนร่วมเป็นพลังขับเคลื่อน บนพื้นฐานความศรัทธาและความเชื่อทางศาสนาที่ถูกต้อง ผ่านกระบวนการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีของสังคมตามหลักศาสนา ซึ่งเป็นการตระหนักรู้ตนที่จะทำสิ่งใดเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม โดยการสร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีจะต้องมีคุณสมบัติ 2 ประการ ได้แก่ คุณสมบัติพื้นฐาน คือ คุณสมบัติทั่วไปของการเป็นพลเมืองดี เช่น ชยัน อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด รับผิดชอบ มีเหตุผล โอบอ้อมอารี มีเมตตา เห็นความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวม และคุณสมบัติเฉพาะ คือ คุณสมบัติเฉพาะอย่างที่สังคมต้องการให้บุคคลพึงปฏิบัติ เช่น การเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยที่มุ่งสร้างจิตสำนึกเพื่อส่วนร่วมหรือจิตสำนึกสาธารณะ (พระมหาประกาธิต ฐิติปสิทธิกร และคณะ, 2563) ร่วมกันสร้างสรรค์กิจกรรมอันเป็นอัตลักษณ์ร่วมในพื้นที่ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์เฉพาะของยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามที่วางกรอบไว้ ทั้งนี้จากการศึกษาบริบทเชิงพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรม 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะผู้วิจัยเห็นว่า ตำบลนาทับ อำเภอนายะ จังหัดสงขลา ซึ่งมีขนาดพื้นที่โดยประมาณ 19,573 ไร่ มีจำนวนประชากรรวม 13,967 คน (เทศบาลตำบลนาทับ, 2566) เป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตเรียบง่ายตามสภาพสังคมเกษตรกรรม มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และวัฒนธรรมที่หลากหลาย พื้นที่ราบลุ่มก็ทำนาปลูกข้าว พื้นที่สูง(ควน) ทำสวนยางพารา สวนผัก สวนดอกไม้ และสวนผลไม้ พื้นที่ริมคลองเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญของชุมชนที่สืบทอดมายาวนาน มีอาชีพเลี้ยงปลาในกระชังและหอยนางรมตามธรรมชาติ ทะเลกับวิถีชีวิตชาวประมงพื้นบ้านทำให้ชุมชนมีความสมบูรณ์ทางด้านอาหาร วัฒนธรรมและธรรมชาติที่สวยงาม (สวรินทร์ เบ็ญเต็มมะหลี, 2554) ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่ตำบลนาทับจะมีความเป็นต้นแบบการเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรม โดยชุมชนเป็นส่วนร่วมแห่งหนึ่งของจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากมีประชากรประกอบด้วย ชาวไทยมุสลิมมากที่สุด รองลงมา คือ ชาวไทยพุทธ และชาวไทย เชื้อสายจีน อาศัยอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม ดำรงชีพโดยใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ร่วมกันมายาวนาน จึงนับเป็นพื้นที่หนึ่งที่ที่น่าสนใจศึกษาสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างยิ่ง

จากการสัมภาษณ์ผู้แทนภาครัฐและประชาชนในพื้นที่ตำบลนาทับ ประเด็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชุมชนที่มีอยู่เดิมได้ข้อมูลว่า ยังเป็นลักษณะต่างคนต่างทำกิจกรรมเฉพาะกลุ่มตามหลักศาสนา ยังขาดกิจกรรมที่เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนสังคมพหุวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมระหว่างชาวไทยพุทธและ

ชาวไทยมุสลิมที่เน้นอัตลักษณ์ชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ภาคประชาชนจึงมีความคิดเห็นพ้องกันว่า การจัดกิจกรรมเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วมตามอัตลักษณ์ชุมชน เป็นความต้องการจำเป็นที่ต้องดำเนินการโดยเร็วและต่อเนื่องเพื่อสร้างสมานฉันท์ คณะผู้วิจัยจึงรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ร่วมกับการศึกษางานวิจัยรูปแบบการสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมไร้รอยต่อทางศาสนา เรียกว่า PALC Model (ขั้นตอน วัฒนธรรมประดิษฐ์ และคณะ, 2564) นำมาใช้พัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม นาทับโมเดล เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของสังคม โดยมีองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ 1) วิธีคิดบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม 2) ภาวศึเครือข่ายชุมชน 3) กิจกรรมและการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน 4) ปัญหาและการแก้ไขความขัดแย้งในชุมชน และ 5) จิตสำนึกความเป็นพลเมือง เพื่อทดลองใช้กับชุมชนต้นแบบ โดยคาดหวังว่าจะได้องค์ความรู้ด้านกระบวนการใช้รูปแบบการเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของสังคมอย่างชัดเจน สร้างความพึงพอใจต่อชุมชน และสามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางแก้ปัญหาในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งทางความคิด ศาสนา และวัฒนธรรมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการนำรูปแบบการเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม นาทับโมเดล เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของสังคม ไปทดลองใช้กับชุมชนต้นแบบตำบลนาทับ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา
2. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม นาทับโมเดล เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของสังคม ชุมชนตำบลนาทับ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research : PAR) โดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง (Area Based Development Research: ABC) บูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนมาสู่เป้าหมายร่วม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรการวิจัย เป็นประชาชนในพื้นที่ตำบลนาทับ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 14 หมู่บ้าน รวม 13,967 คน จำแนกเป็น 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่มย่อย ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริหารและบุคลากรองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน 20 คน 2) กลุ่มผู้นำชุมชน/ผู้นำศาสนา 20 คน และ 3) กลุ่มประชาชนและอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน 20 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ตามความสมัครใจ และกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นประชาชนในพื้นที่ตำบลนาทับ จำนวน 392 คน ใช้วิธีการเปิดตารางกลุ่มตัวอย่างที่ความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน 5% ของ ทาโร ยามาเน่ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2544) ใช้ตอบแบบสอบถามประเมินผลการใช้รูปแบบนาทับโมเดล ในการจัดกิจกรรมนำร่องของตำบลนาทับ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ศึกษาความต้องการของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมนำร่องเป็นชุมชนต้นแบบการเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรม และแบบสอบถามประเมินผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม นาทับโมเดล เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของสังคม

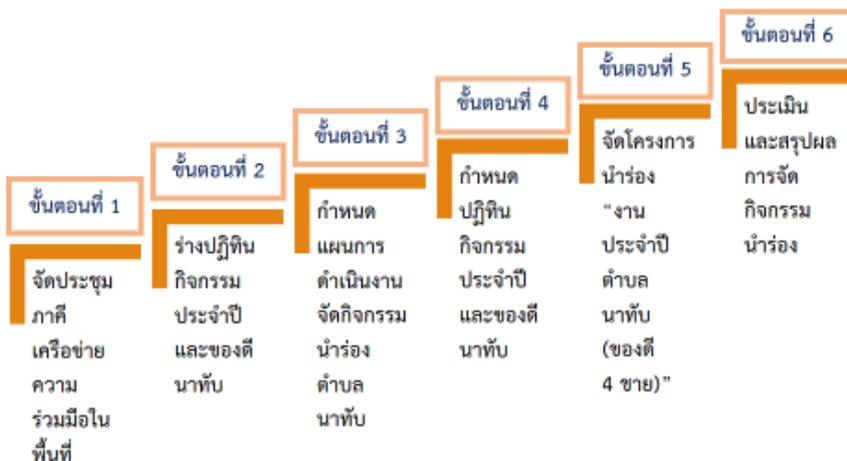
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยเริ่มจากศึกษาข้อมูลพื้นฐานตำบลนาทับ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม การสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมือง การสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม กำหนดประเด็นสัมภาษณ์และประเด็นคำถาม สร้างเครื่องมือและนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมด้าน

ภาษา ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ผลประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยเท่ากับ 1 ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยทำหนังสือไปยังเทศบาลตำบลนาทับ เพื่อขอความร่วมมือในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key information) ก่อนลงพื้นที่และดำเนินการวิจัยตามลำดับ เริ่มจาก 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการ และปัจจัยสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมนำร่องรูปแบบนาทับโมเดล ระดมความคิดเห็นของประชาชนร่วมกับเทศบาลตำบลและภาคีเครือข่ายในพื้นที่เพื่อหาจุดร่วมความต้องการจัดกิจกรรมตามอัตลักษณ์ชุมชน 2) วางแผนขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างเป็นระบบเพื่อเตรียมดำเนินกิจกรรมนำร่องตามรูปแบบนาทับโมเดล โดยนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มมาวางแผนสร้างกระบวนการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม 3) นำเสนอแผนการจัดกิจกรรมกับเทศบาลตำบลและภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อตรวจสอบปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมนำร่อง ลักษณะกิจกรรม และแนวทางส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมแต่ละรอบปีของตำบล 4) ปฏิบัติการจัดกิจกรรมนำร่องด้วยรูปแบบนาทับโมเดล ตามแผนงานจากการระดมความคิดเห็นตามความต้องการของชุมชน 5) ประเมินความพึงพอใจของสมาชิกในชุมชนต่อรูปแบบนาทับโมเดล จากการจัดกิจกรรมนำร่อง และ 6) การวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอนและวัตถุประสงค์การวิจัย โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ด้วยวิธีการบรรยายเชิงพรรณนา และใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 กระบวนการนำรูปแบบการเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม นาทับโมเดล เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของสังคม ที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) วิธีคิดบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม 2) ภาคีเครือข่ายชุมชน 3) กิจกรรมและการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน 4) ปัญหาและการแก้ไขความขัดแย้งในชุมชน และ 5) จิตสำนึกความเป็นพลเมือง

ภาพที่ 1 กระบวนการนำรูปแบบนาทับโมเดล ทดลองใช้กับชุมชนต้นแบบตำบลนาทับ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ขั้นตอนที่ 1 การจัดประชุมภาคีเครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่ คณะผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดโครงการรับทราบปัญหาในชุมชน ระดมความคิดเห็นเสนอกิจกรรมเด่นของแต่ละหมู่บ้าน ร่วมกันวางแผนจัดกิจกรรมเสริมสร้าง

สังคมพหุวัฒนธรรมชุมชนโดยชุมชนมีส่วนร่วม นำโดยนายสุไพลหมาน โหดเสี้ยน นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลนาทับและคณะผู้บริหารร่วมกับผู้นำชุมชน 14 หมู่บ้าน ตัวแทนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน สหกิจชุมชน และผู้บริหารสถานศึกษา 4 โรงเรียน

ภาพที่ 2 ประชุมภาคีเครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 2 ร่างปฏิทินกิจกรรมประจำปีและของดีนาทับ โดยความร่วมมือของชุมชนและภาคีเครือข่ายร่วมประชุมสรุปกิจกรรมเด่นและของดีนาทับ สรุปได้ว่า นาทับมีวิถีชุมชนเด่นเป็นเมืองของดี 4 ชาย ได้แก่ 1) ชายเล อาชีพหลัก ทำประมงชายฝั่ง มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ เช่น หอย กุ้งเล กุ้งเคย ปลากระตัก และมีชายหาดสวยงาม เช่น หาดนารัก หาดวังหนาว 2) ชายคลอง อาชีพหลัก ทำประมงพื้นบ้าน เช่น เลี้ยงปลา หอยนางรม กุ้งเคย ตีปลากระบอก และปลูกพืชผักสวนครัว ผลิตภัณฑ์เด่น เช่น กะปินาทับคูน้ำรอบ แหรงท่องเที่ยวสำคัญคือ คลองคูน้ำรอบ และสะพานข้ามคลองนาทับ 3) ชายนา ตำบลนาทับในอดีตมีการทำนาข้าว ต่อมาได้ปรับเปลี่ยนวิถีเป็นปลูกปาล์ม ยางพารา และพืชผักพื้นบ้านทดแทน แต่ยังคงมีต้นตาลโตนตปลูกบนคันนาเพื่อเก็บผลขาย ผลิตภัณฑ์เด่น คือ น้ำผึ้งและน้ำตาลโตนดนาทับ และมีการเลี้ยงเป็ดไก่บริเวณชายนา ให้ผลผลิตไข่ที่เป็นออแกนิก 4) ชายควน มีทุนทางสังคมเชิงพื้นที่เกษตรกรรม ทำสวนยางพารา สวนดอกไม้ สวนผลไม้ นิยมปลูกพืช เช่น พักทอง มะพร้าว น้ำหอม แตงโม และมะม่วงนาทับ ซึ่งเป็นมรดกเชิงพื้นที่ (Area) ของตำบลที่ล้ำค่าสืบทอดมายาวนาน ลักษณะเด่นมะม่วงนาทับ จะติดผลปีละ 2 ครั้ง มีน้ำหนัก 2-3 กิโลต่อผล ผลสุกรสชาติหวานจัด ผลอ่อนรสชาติเปรี้ยวจัด ผู้วิจัยได้นำข้อสรุปที่ได้ไปจัดทำร่างปฏิทินกิจกรรมประจำปีและของดีนาทับ รอบ 12 เดือนที่แสดงให้เห็นผลิตผลเด่นตำบลนาทับตลอดปี

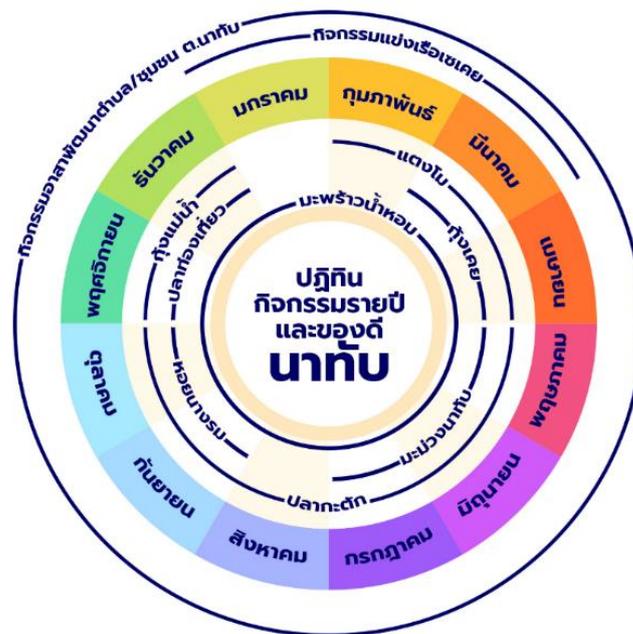
ภาพที่ 3 ของดีในพื้นที่ชายเล และ ชายคลอง ชุมชนตำบลนาทับ

ภาพที่ 4 ของดีพื้นที่ชาวนา และ ชายควน ชุมชนตำบลนาทับ

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดแผนการดำเนินงาน เพื่อจัดกิจกรรมนำร่องตำบลนาทับระยะ 3 เดือน โดยภาคีเครือข่ายเห็นควรนำจุดเด่นด้านวิถีชุมชนนาทับที่มีต้นทุนทางทรัพยากรเป็นเมืองของดี 4 ชาวย (ชาyle ชายคลอง ชาวนา ชายควน) เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม โดยเทศบาลตำบลเตรียมออกคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดปฏิทินกิจกรรมประจำปีและของดีนาทับ ปรับจากร่างปฏิทินเดิมที่สรุปผลิตผลของดีนาทับและกิจกรรมรายปี เพื่อเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมนำร่อง บรรจุไว้ในแผนประจำปีของเทศบาลตำบล ซึ่งคณะผู้วิจัยได้จัดทำเป็นปฏิทินกิจกรรมประจำปีและของดีนาทับ ดังภาพ

ภาพที่ 5 ปฏิทินกิจกรรมประจำปีและของดีนาทับ

จากภาพที่ 5 แสดงให้เห็นผลิตผลเด่นของดีตำบลนาทับตามฤดูกาลตลอดปี กล่าวคือ เดือนมกราคม-ธันวาคม มีผลผลิตสำคัญ เช่น มะพร้าวน้ำหอม เดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน มีผลผลิตสำคัญ เช่น แต่งโมนาทับ กุ้งเคย เดือนพฤษภาคม - ตุลาคม มีผลผลิตสำคัญ เช่น ปลากะตัก เดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม มีผลผลิตสำคัญ เช่น มะม่วงนาทับ เดือนกันยายน - ตุลาคม มีผลผลิตสำคัญ เช่น หอยนางรมคลอง หอยแมลงภู่ เดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม มีผลผลิตสำคัญ เช่น กุ้งแม่น้ำ ปลาทองเทียว เป็นต้น ล้วนเป็นของดีจากทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตชุมชนแบบเรียบง่าย สามารถใช้กำหนดกิจกรรมเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดย

ชุมชนมีส่วนร่วมได้หลากหลาย เช่น กิจกรรมแข่งเรือเซเคย กิจกรรมอาสาพัฒนาตำบล หรือกิจกรรมอื่นตามที่ชุมชนต้องการ รวมถึงการหนุนเสริมเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวชุมชนที่ก่อให้เกิดรายได้

ขั้นตอนที่ 5 จัดโครงการนำร่อง “งานประจำปีตำบลนาทับ (ของดี 4 ชาย)” อันเกิดจากการร่วมระดมความคิดเห็นของอย่างต่อเนื่องระหว่างสมาชิก ตัวแทนประชาชนและภาคีเครือข่ายร่วมกับผู้บริหารเทศบาลตำบล ซึ่งรับในหลักการดำเนินงานรูปแบบนาทับโมเดล และได้นำข้อมูลจากโครงการวิจัยไปใช้ขับเคลื่อนกิจกรรมร่วมกับโครงการประจำปีที่มีอยู่ในแผนของเทศบาล และได้ข้อสรุปร่วมให้จัดโครงการ “งานประจำปีตำบลนาทับ (ของดี 4 ชาย)” ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 23 - 29 เมษายน พ.ศ. 2566 โดยเทศบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการภาคีเครือข่ายเพื่อร่วมขับเคลื่อนการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมจากแผนการดำเนินงาน

ภาพที่ 6 กิจกรรมโครงการ “งานประจำปีตำบลนาทับ (ของดี 4 ชาย)” ครั้งที่ 1

ขั้นตอนที่ 6 ติดตามประเมินผลการจัดโครงการนำร่อง เพื่อเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ทั้งระหว่างดำเนินกิจกรรมและหลังดำเนินกิจกรรมเสร็จสิ้น โดยได้ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนที่ได้เข้าร่วมโครงการนำร่อง มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมโครงการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99

2. การประเมินผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม นาทับโมเดล เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของสังคม ผลการวิจัยพบว่า ตัวแทนประชาชน ภาคีเครือข่าย ผู้บริหารเทศบาลตำบลที่เข้าร่วมโครงการ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ดังตาราง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม นาทับโมเดล

ด้าน	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. กระบวนการพัฒนารูปแบบ			
1.1 ท่านคิดว่ากระบวนการได้มาซึ่งข้อมูลเชิงพื้นที่ ในการนำมาพัฒนารูปแบบมีความเหมาะสมเพียงใด	4.12	0.32	มาก
1.2 ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิด และแนวทางการพัฒนารูปแบบนาทับโมเดลมากน้อยเพียงใด	4.04	0.42	มาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม นาทัพบโมเดล (ต่อ)

ด้าน	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1.3 ขั้นตอนของรูปแบบสามารถนำมาพัฒนาชุมชน เพื่อสร้าง ความเข้มแข็งได้มากน้อยเพียงใด	3.93	0.54	มาก
1.4 รูปแบบนาทัพบโมเดล สามารถนำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมของ ตำบลโดยชุมชนมีส่วนร่วมได้มากน้อยเพียงใด	3.88	0.55	มาก
1.5 ท่านคิดว่า รูปแบบนาทัพบโมเดลสามารถสร้างความสามัคคี ของคนในชุมชนได้มากน้อยเพียงใด	3.94	0.44	มาก
2. กระบวนการดำเนินการใช้รูปแบบนาทัพบโมเดล			
2.1 ท่านได้รับความรู้ แนวคิด ทักษะและประสบการณ์ใหม่ ๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรมกับทีมวิจัย	3.96	0.48	มาก
2.2 ท่านสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากโครงการไปใช้ในการจัด กิจกรรมร่วมกันของชุมชนในครั้งต่อไป	3.97	0.48	มาก
2.3 สิ่งที่ท่านได้รับจากโครงการครั้งนี้ตรงตามความคาดหวังของ ท่านหรือไม่	4.20	0.42	มาก
2.4 รูปแบบนาทัพบโมเดล มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนใน ตำบลนาทัพบ	4.04	0.59	มาก
ภาพรวม	4.02	0.48	มาก

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยผลการใช้รูปแบบ นาทัพบโมเดล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 เมื่อพิจารณา 3 ลำดับแรก พบว่า สิ่งที่ได้รับจากโครงการตรงกับความคาดหวัง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.20 รองลงมาเป็นกระบวนการได้มาซึ่งข้อมูลเชิงพื้นที่ในการนำมาพัฒนารูปแบบมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.12 และประเด็นการมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดและแนวทางการพัฒนารูปแบบฯ กับประเด็นรูปแบบ นาทัพบโมเดล มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในตำบลนาทัพบ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.04 ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. กระบวนการนำรูปแบบการเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม นาทัพบโมเดล เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของสังคมไปทดลองใช้กับชุมชนต้นแบบ จากที่ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม นาทัพบโมเดล เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของสังคม โดยมีองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ วิธีคิดบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม ภาวศึเครือข่ายชุมชน กิจกรรม และการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ปัญหาและการแก้ไขความขัดแย้งในชุมชน และจิตสำนึกความเป็นพลเมือง นำมาทดลองใช้กับชุมชนต้นแบบตำบลนาทัพบ ในการขับเคลื่อนกิจกรรมนำร่องเพื่อเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม ได้กระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ 6 ขั้นตอน คือ 1) จัดประชุมภาวศึเครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่ 2) ร่างปฏิทินกิจกรรมประจำปีและของดีนาทัพบ 3) กำหนดแผนการดำเนินงานจัดกิจกรรมนำร่องตำบลนาทัพบ 4) กำหนดปฏิทินกิจกรรมประจำปีและของดีนาทัพบ 5) จัดโครงการนำร่อง “งานประจำปีตำบลนาทัพบ (ของดี 4 ชาย)” และ 6) ประเมินและสรุปผลการจัดกิจกรรมนำร่อง สามารถใช้ขับเคลื่อนกิจกรรมเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมที่สะท้อนผลการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนได้ครอบคลุม 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรทำหรือไม่ควรทำอะไร 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาโดยลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจร่วมกัน 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการหรือผลการดำเนินงานที่ทำมาเพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนา (Cohen, J. M. & Ophoff, N. N. T., 1981) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนมีแกนนำและผู้ประสานงานเครือข่ายร่วมผลักดันกิจกรรมให้

คณะทำงานเครือข่ายย่อย ๆ ได้ปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายร่วมกันจนสำเร็จลุล่วง โดยความร่วมมือของกลุ่มผู้บริหารเทศบาลตำบล ร่วมกับกลุ่มผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ประชาชน และภาคีเครือข่าย ร่วมระดมความคิดเสนอกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ซึ่งเกิดจากความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง นำไปสู่การร่างปฏิทินกิจกรรมประจำปีและของดีนาทับที่สื่อถึง อัตลักษณ์ท้องถิ่นซึ่งมีปัจจัยสำคัญด้านภูมิศาสตร์อยู่ใกล้ชิดทะเล ลำคลอง มีพื้นที่ราบลุ่ม และที่สูงชัน เกิดข้อค้นพบสำคัญ คือ ตำบลนาทับเป็นเมืองของดี 4 ชาย (ชายคลอง ชายนา ชายควน และชายเล) อันเป็นมรดกเชิงพื้นที่ (Area) ที่ล้ำค่าสืบทอดมานานให้ลูกหลานได้อาศัยทำกิน คนในชุมชนทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่มีวิถีการดำเนินชีวิตและการใช้แหล่งทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันได้อย่างปกติสุข สอดคล้องกับผลการศึกษาสภาพบริบท วิถีการดำเนินชีวิตการอยู่ร่วมกันของชุมชนที่มีความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม ในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า สภาพบริบทวิถีการดำเนินชีวิตการอยู่ร่วมกัน ทั้ง 5 ชุมชน คือ ชุมชนในถ้ำ ชุมชนโมคลาน ชุมชนปากพยิง ชุมชนโพธิ์เสด็จ และชุมชนตลาดแขกมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของพื้นที่ที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข มีความรักสามัคคี และเข้าใจ มีบริบทความเชื่อทางศาสนาที่แตกต่างกันแต่ไม่แตกแยก ให้เกียรติเคารพซึ่งกันและกัน รู้วิถีที่พึงปฏิบัติต่อกันที่ไม่ขัดต่อหลักศาสนาและสร้างสัมพันธ์ในชุมชนจากรุ่นสู่รุ่น (ชนทอง วัฒนประดิษฐ์ และคณะ, 2564) ประกอบกับเมื่อเทศบาลตำบลนาทับนำข้อมูลที่ได้จากการระดมความคิดไปเพิ่มเติมเป็นส่วนหนึ่งของโครงการประจำปี น้อมรับความเห็นร่วมของสมาชิกชุมชนให้ใช้ชื่อโครงการ “งานประจำปีตำบลนาทับ (ของดี 4 ชาย)” และบรรจุไว้ในแผนประจำปี จึงเป็นการสร้างการรับรู้เรื่องการมีส่วนร่วมและการมีจิตอาสาด้วยความรู้สึกเป็นเจ้าของอย่างภาคภูมิใจแก่สมาชิกในชุมชน

2. การประเมินผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม นาทับโมเดล เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของสังคม พบว่า ประชาชนนาทับมีความคิดเห็นต่อกระบวนการพัฒนาและการดำเนินการใช้รูปแบบนาทับโมเดลภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตัวแทนแต่ละชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนารูปแบบทุกขั้นตอน จึงมองว่ากระบวนการได้มาซึ่งข้อมูลเชิงพื้นที่ในการนำมาพัฒนารูปแบบมีความเหมาะสม แต่ละชุมชนได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิด และแนวทางการพัฒนารูปแบบนาทับโมเดลที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถนำมาดำเนินกิจกรรมพัฒนาชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็ง และนำมาพัฒนากิจกรรมของตำบลโดยชุมชนมีส่วนร่วมได้จริง ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับรู้ และร่วมติดตามผล ส่วนประเด็นการดำเนินการใช้รูปแบบนาทับโมเดล ประชาชนมองว่าสิ่งที่ได้รับจากโครงการตรงตามความคาดหวัง ได้รับทั้งความรู้ แนวคิด ทักษะและประสบการณ์ใหม่ ๆ นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมร่วมกันได้สอดคล้องกับวิถีชีวิต และช่วยเสริมสร้างความสามัคคีแก่คนในชุมชนได้มาก เป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนในการจัดกิจกรรมนาร่องงานประจำปีตำบลนาทับ (ของดี 4 ชาย) ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งเรื่องความหลากหลายของร้านค้า อาหาร เครื่องดื่ม การให้บริการของเจ้าหน้าที่ สถานที่ และการประชาสัมพันธ์การจัดงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับจิตสำนึกความเป็นพลเมืองในการพัฒนาชุมชน และความเป็นเมืองของชุมชนในจังหวัดนครปฐม โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลรองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล (พระมหาประกาศิต ฐิติปสิทธิกร และคณะ, 2563) ทั้งนี้คนในชุมชนมีข้อเสนอแนะว่า ควรจัดงานแบบนี้ให้ต่อเนื่องทุกปี จะได้ดึงเอาทุนทางสังคมที่มีอยู่มาจัดแสดงและจำหน่ายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ สร้างรายได้แก่ชุมชน แสดงให้เห็นว่าการดำเนินกิจกรรมนาร่องของชุมชนต้นแบบตามรูปแบบนาทับโมเดล ช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของสังคมในชุมชนพหุวัฒนธรรมตำบลนาทับได้ดี ทำให้เกิดความสามัคคีร่วมมือร่วมใจกันขับเคลื่อนกิจกรรม ทั้งนี้อาจเนื่องจากเป็นโครงการใหม่ที่จัดเป็นครั้งแรกจากความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน

ทำให้เกิดความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมแท้จริงในการทำกิจกรรมนำเสนอผลิตผลอันเป็นของดีในชุมชนให้เป็นที่รู้จักทั้งภายในและภายนอกชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

เกิดโมเดลการเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม นาทัບโมเดล เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของสังคม โดยมีองค์ประกอบ 5 ประการ และกระบวนการดำเนินงานตามรูปแบบ นาทัບโมเดล เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของสังคม 6 ขั้นตอน จากการร่วมมือของคนในชุมชนที่ช่วยกันสะท้อนคิดหาจุดร่วมด้านอัตลักษณ์ชุมชนของดีตำบลนาทับจากทุนทางธรรมชาติ ทุนเศรษฐกิจ และทุนทางสังคมตามวิถีชาวบ้าน มาบริหารจัดการกิจกรรมเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมประจำปีให้เกิดประโยชน์แท้จริง

ภาพที่ 7 รูปแบบการเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม นาทัບโมเดล

กระบวนการนำรูปแบบ นาทับ Model ไปทดลองใช้ขับเคลื่อนกิจกรรมเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) จัดประชุมภาคีเครือข่าย ความร่วมมือในพื้นที่ 2) พิจารณาร่างปฏิทินกิจกรรมประจำปีและของดีนาทับ 3) กำหนดแผนการดำเนินงานจัดกิจกรรมนำร่องตำบลนาทับ 4) กำหนดปฏิทินกิจกรรมประจำปีและของดีนาทับ 5) จัดโครงการนำร่อง “งานประจำปีตำบลนาทับ (ของดี 4 ชาย)” และ 6) ประเมินและสรุปผลการจัดกิจกรรมนำร่อง

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษากระบวนการนำรูปแบบการเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม นาทับโมเดล เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของสังคมไปทดลองใช้กับชุมชนต้นแบบ ได้กระบวนการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน โดยใช้วิธีคิดบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคีเครือข่ายที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมเสริมสร้างสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของสังคม มีกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน เริ่มที่ประชุม-จบที่ประเมิน มีผลการประเมินกระบวนการพัฒนาและการดำเนินการใช้รูปแบบนาทับโมเดลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับชุมชนพหุวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้และชุมชนพหุวัฒนธรรมอื่น สำหรับนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางดำเนินกิจกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน รวมถึง

บุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรที่มีพันธกิจหลักในการเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรม โดยชุมชนมีส่วนร่วม ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่สนใจ สามารถ นำผลการวิจัยไปใช้ในการศึกษา วิเคราะห์สังเคราะห์วิจัยต่อยอดองค์ความรู้ ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรนำกระบวนการดำเนินงานตามรูปแบบนาทัมโมเดล ไปทดลองใช้กับสังคมพหุวัฒนธรรมอื่นในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อเปรียบเทียบผลก่อนขยายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ต่อไป ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรขับเคลื่อนโครงการชุมชนด้วยกระบวนการดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบนาทัมโมเดล อย่างต่อเนื่องทุกปีเพื่อสร้างสมานฉันท์ในชุมชน และควรสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่รัฐ ประชาชน และภาคีเครือข่ายถึงแนวทางการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน และทรัพยากรท้องถิ่นที่สามารถสานความร่วมมือคนได้ทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 2565 และข้อมูลโครงการวิจัยเรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองของสังคม: กรณีศึกษา ตำบลนาทัม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

เอกสารอ้างอิง

- เทศบาลตำบลนาทัม. (2566). แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2566 - 2570. สงขลา: เทศบาลตำบลนาทัม.
- ชั้นทอง วัฒนะประดิษฐ์ และคณะ. (2564). รูปแบบการสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมโดยไร้รอยต่อทางศาสนา. วารสารมหาจุฬานาครทรรณ, 8(3), 436-450.
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2556). โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคใต้ของประเทศไทยโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันพระปกเกล้า.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พระมหาประกาศิต ฐิติปฐิทธิกร และคณะ. (2563). จิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีในการพัฒนาชุมชนและความเป็นเมืองเชิงพุทธในจังหวัดนครปฐม. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 3(1), 63-80.
- พิชิต ฤทธิจรรณู. (2544). หลักการวัดผลและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏพระนคร.
- ศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 5 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร. (2563). ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2563 - 2565. เรียกใช้เมื่อ 19 มิถุนายน 2566 จาก https://www.isoc5.net/files/strategy_plan/2063.pdf
- สวรินทร์ เบ็ญเต็มอะหลี. (2554). พลวัตสิทธิชุมชนคลองนาทัม ตำบลนาทัม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำเร็จ ศรีห่วย. (2550). ขบวนการ BRN-Coordinate กับการก่อความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลาในช่วงปี พ.ศ. 2547-ปัจจุบัน (2550) และแนวความคิดในการยุติสถานการณ์. ใน รายงานการวิจัย. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- Cohen, J. M. & Ophoff, N.N.T. (1981). Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation. New York: The Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University.

Faulks, K. (2000). Citizenship. London: Century Business.